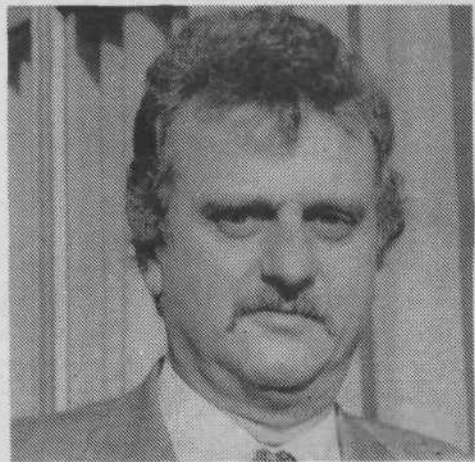

Enakopravnost v očeh moških

Enakopravnost žensk prav gotovo ne more biti le stvar žensk, marveč je stvar celotne družbe in seveda tudi moških samih. Zato smo jih nekaj izbrali, da nam povedo, skozi kakšna očala oni vidijo to enakopravnost, ki je na papirju več kot imenitna, v življenju pa je vse prevečkrat pozabljena.

PETER GOLOB (direktor): »Treba se je samo ozreti okrog sebe in že je na dlani, kako daleč smo prišli z enako-

pravnostjo žensk. Če bi se vse lepe besede o enakopravnosti spolov prelile v resničnost, se nama zdaj ne bi bilo treba pogovarjati o tej temi. Ženske še naprej delajo dva 'šihata', zlasti pa so obremenjene gostinske delavke z delnim delovnim časom, z delom ob sobotah, nedeljah, praznikih, da ne govorim o nočnem delu. V gostinstvu je vse več žensk, ker je delo slabo plačano in moški bežijo iz njega. Velike kotle streljamo že pri vzgoji; v vrtcih in šolah delajo predvsem ženske, kar v bistvu pomeni, da je vzgoja na njihovih ramenih in da so moški 'ustvarjeni' za druga, bolj pomembna dela. Tudi sam občasno poučujem in neredko doživljam, da me kolegice prosijo, naj jim priskočim na pomoč, ker jih učenci ne poslušajo. In zakaj jih ne poslušajo? Zato, ker jih imajo za manj vredne, kaj bi bilo drugega. In tudi starši pri tem niso nedolžni, saj z zgledi često pokažejo, kam naj bi sodile ženske in kam moški.«

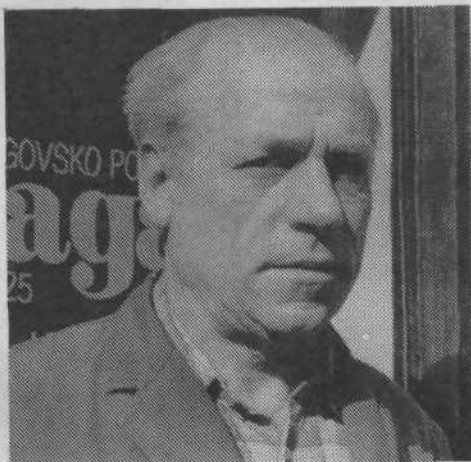
EDI SLIVAR (študent prava): »Skozi dolga stoletja so bili moški v dokaj privilegiranem položaju in tega ni mogoče zbrisati čez noč. To je globoko v ljudeh, da ne rečem v zavesti in bo še

dolgo trajalo, da bomo uresničili tisto, kar smo zapisali v naše nadvse sodobne in demokratične zakone. Ženske so resda že po naravi drugačne, a vzgoja jih navadno še bolj potisne na tir utečenih navad in miselnosti. Na srečo jih je vse več, ki znajo uveljavljati svojo enakopravnost, a morajo navadno pokazati več kot moški, zlasti če gre za kako vodilno delovno mesto. Mislim, da bo gospodarska kriza še bolj pokazala, koliko smo resnično enakopravni. Že zdaj se kažejo težnje, da v delovnih organizacijah rajši zaposlijo moške kot ženske. So tudi primeri, da za enako delo moški dobi več kot ženska. To je primer moje mame, delavke v tovarni v Pulju. No, morda se bodo nove generacije moških le enakopravneje

obnašale do drugega spola in se bolj približale tistemu, kar ženski pripada po ustavi.«

JANEZ JANEŽIČ (čevljar): »Ah, ko bi ženske vedele, kako so bile včasih zapostavljene, se danes sploh ne bi pritoževale! Zdaj se ženske povsod uveljavljajo, tudi v politiki in prav je tako. Če niso povsod tako enakopravne, kot bi morale biti po zakonu, so krivi moški, ker jih hočejo potisniti v ozadje in biti več od njih. Po drugi strani pa so ženske večinoma preveč obremenjene z delom, saj jih doma čaka še drugi 'ših' z gospodinjstvom in otroki. Pri

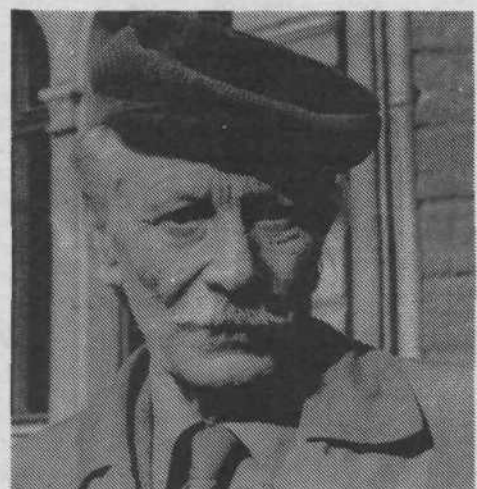
nas doma smo si vsi razdelili delo in tudi jaz skuham, če je treba. So pa moški, ki jim je gospodinjstvo deveta skrb in gredo rajši v gostilno. Mislim, da bi morali vsi skupaj bolj ceniti gospodinjstvo, kot ga sicer cenimo in da bi morda to delo bilo nekako tudi upoštevano za pokojninsko dobo in bi šle ženske še prej v pokoj, kot gredo zdaj.«

ZDRAVKO KRVINA (politik): »V zakonodaji in politiki smo natančno opredelili enakopravnost spolov, v življenju pa je nismo še povsem uresničili, ampak se ji približujemo. Prvič: Ženske se pojavljajo na vseh delovnih mestih in opravljajo tudi dela, kakršnih na primer pred vojno sploh niso smele. Drugič se ženske enakopravno vključujejo v družbenopolitične tokove, v delegatski sistem in opravljajo

tudi najvišje družbenopolitične funkcije. Na tem področju smo še največ dosegli, saj ni več važno, ali govori ženska ali moški s politične tribune. Tretji del: enakopravnost med štirimi stenami pa je še najbolj vprašljiva. Kako razbremeniti ženske domačih del, to pa je problem, s katerim se bo še in še treba ukvarjati. Tu bo treba še marsikaj storiti in sistemsko dograditi. No, tu bi svoj delež lahko dodali tudi moški, seveda pa je to odvisno od vzgoje, od medsebojnih odnosov, afinitet partnerjev in sploh življenja znotraj družine.«

VASILJ KAJIL (upokojenec): »Tudi nekdane družbe so častile matere in zato smo imeli materinski dan. Seveda pa tedaj ni bilo govora o kaki enakopravnosti in uveljavljanju žensk v družbenopolitičnem življenju. Današnji časi pa zahtevajo, da ženska polnokrvno dela na delovnem mestu, da doma kuha, pere in vzgaja otroke, povrh vsega tega pa naj bo še družbenopolitično aktivna. Lepo vas prosim, koliko pa je žensk, ki zmorejo vse to?

Takšna ženska zame ni samo človek, ampak je človek in pol. Kar je preveč, je preveč. Mislim, da je materinstvo velika stvar in da bi se ženske morale bolj posvečati otrokom. Namesto da govorimo o krajši delovni dobi, bi rajši poskrbeli za to, da bi ženske več let ostajale doma ob otrocih in za to tudi dobivale plačilo. Ko bi šli otroci v šolo, pa bi se vrnile na delo. Ne razumite me napačno, ker v bistvu ne delim dela na moška in ženska, saj me je že mati učila, kako je treba vrteti kuhinjsko in danes prav rad pomivam posodo. A sem le eden od stotih, ki tako dela. Moja generacija se pač še obnaša po starem, češ, moški ni za štedilnik.«

A. P.

KLUB SAMOUPRAVLJALCEV

Opora zavzetejšemu delu

Klub samoupravljalcev občine Ljubljana Center je eden tistih klubov, ki so s svojim delom dokazali smotrnost obstoja tega samoupravnega inštituta kot pomembnega dejavnika nadaljnega razvoja in krepitve socialističnih samoupravnih odnosov.

O delu kluba smo se pogovarjali s Fedorjem Tominškom, samostojnim svetovalcem na Ustavnem sodišču SRS.

»V treh letih, ko opravljam nalogo predsednika IO, je klub dosegel določene uspehe, vendar ne predvsem zaradi angažiranosti članov kluba, pač pa zaradi pogojev za delo kluba. Ti pogoji so visoko razvita samoupravna zavest in spoznanje, da je delo kluba potrebno. Te pogoje so omogočile predvsem družbenopolitične organizacije, tako zveza sindikatov, ZK in SZDL, pa skupščina občine in njeni organi.«

Praksa pa je že velikokrat potrdila, da so uspehi največji tam, kjer so najboljše razviti prav ti, samoupravni odnosi, je dejal Fedor Tominšek in nadaljeval:

»Klub je zato lahko pokazal določeno kakovostno delo. Razlogi, ki sem jih navedel doslej, so objektivni, obstojajo pa tudi subjektivni. Vidim jih predvsem v zavzetosti članov kluba samoupravljalcev in njegovih organov pri uresničevanju nalog. Dobro delo je tudi posledica realnega planiranja, saj naši letni programi na-

stajajo na skupščini, torej so grajeni od spodaj navzgor. Izvršni odbor pa glede na aktualnost določi naloge, ki jih je treba najprej uresničiti.«

Tudi po 300 delavcev na okroglih mizah

Metode dela kluba so predvsem okrogle mize, tribune in pogovori. Udeležba na okroglih mizah narašča, tako da se včasih vprašajo, kako bodo vsem omogočili udeležbo.

Praktično delo poteka prek delavske univerze Boris Kidrič. Ko je tema izbrana, določijo uvodničarje in se lotijo organiziranja okrogle mize. Posamezne se udeležijo tudi 250 do 300 delavcev. Seveda ne vsi naenkrat. Na enem takšnem sestanku je največ 30 ljudi, kar je skrajna številka, ki še omogoča spontano delo. Razen tega, da obdelujejo različne teme, pa v okviru posamezne teme delijo okrogle mize na posamezne panoge (družbene službe, gospodarstvo, državni organi). Vsak mesec obdelajo eno temo v okviru več okroglih miz.

»Bistvo okrogle mize ni predava-

nje, gre za izmenjavo in prenašanje izkušenj, pogovor. Tako smo, na primer, organizirali več okroglih miz, kjer so člani prejšnjih delavskih svetov prenašali svoje izkušnje na novo izvoljene delegate. Doslej smo obdelali različne teme: delo delavske kontrole, problematiko kulturnih animatorjev, itd. V zadnjem času je ena najpomembnejših tem prav zaposlovanje mladih. Poleg tega smo imeli precej okroglih miz glede usklajevanja samoupravnih splošnih aktov z novim zakonom o delovnih razmerjih,« je dejal Fedor Tominšek.

Metode dela se prilagajajo potrebam

»Po obdelani temi se sestane izvršilni odbor in sprejme pismeno in ustno poročilo organizatorja o končani temi. Marsikatero okroglo mizo se udeležijo tudi sami člani IO in potem v skupnem pogovoru pretehtamo, kako je bila posamezna tema obdelana. Te ugotovitve potem služijo pripravi na naslednjo temo. Tako sproti pregledujemo naše delo in spreminjamo metode dela, če se pokaže potreba.«

»Osebo vidim vlogo našega kluba predvsem pri pripravi delavcev za opravljanje samoupravnih funkcij,

Fedor Tominšek

pa tudi kot pomoč tistim delavcem, ki se čutijo nemočne pri doslednem uveljavljanju samoupravnih socialističnih odnosov. Nemoč izhaja iz premajhnega upoštevanja novih socialističnih vrednot, kot so poštenost, strokovnost, skromnost, skratka, splošno priznanih človeških vrlin. Deformacija človeških osebnih moralnih vrednot namreč še zavira napredek in razvoj naše družbe. Na okroglih mizah pa prihajajo takšni primeri na dan. Delavec zato tudi dobi to oporo, ki mu omogoči, da polno zaživi v svojem delovnem okolju,« je na koncu dejal Fedor Tominšek.

J. P.